

TURINYS

SANTRAUKA	5
SUMMARY	6
IVADAS	7
1. VERSLO FINANSAVIMO ŠALTINIŲ KLASIFIKAVIMAS IR SVV SAMPRATA	8
1.1. Finansavimo samprata ir reikšmė	8
1.2. Vidiniai finansavimo šaltiniai	9
1.3. Išoriniai finansavimo šaltiniai	9
1.3.1. Savivaldybių SVV skatinimo fondai	13
1.3.2. Europos Sąjungos finansinė parama	14
1.4. Smulkaus ir vidutinio verslo samprata	17
2. SMULKAUS IR VIDUTINIO VERSLO FINANSAVIMO ĮSISAVINIMAS	
UKMERGĖS RAJONE	19
2.1. Tyrimo pristatymas	19
2.2. Ukmergės rajono verslo struktūros apžvalga	20
2.3. ES paramos įsisavinimas Ukmergės rajone veikiančiose įmonėse	22
2.4. Ukmergės rajono savivaldybės finansinės paramos SVV įsisavinimas	23
IŠVADOS	31
LITERATŪROS SĄRAŠAS	32
PRIEDAI	34
1 Priedas. SVV finansavimo Ukmergėje, duomenys gauti iš savivaldybės už 2012 metus.....	35
2 Priedas. SVV finansavimo Ukmergėje, duomenys gauti iš savivaldybės už 2013 metus.....	37
3 Priedas. SVV finansavimo Ukmergėje, duomenys gauti iš savivaldybės už 2014 metus.....	40
4 Priedas. SVV finansavimo Ukmergėje, duomenys gauti iš savivaldybės už 2015 metus.....	43
5 Priedas. SVV finansavimo Ukmergėje, duomenys gauti iš savivaldybės už 2016 metus.....	45

Paveikslėliai ir lentelės

1 pav. 2015-2016 metais surinktų SVV paraiškų ataskaita (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	28
2 pav. 2012-2016 metų bendras paraiškų skaičius SVV subsidijoms gauti iš savivaldybės(sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	29
3.pav. Prašyta subsidijos suma ir kiek buvo skirta (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	30
4 pav. 2012-2016 metais pateiktų ir atmestų paraiškų rodikliai (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	31
5 pav. 2012-2016 metais įregistruotų įmonių rodikliai, veikiančių tačiau nevykdančių veiklos ir likviduotų įmonių rodikliai. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	32
6 pav. 2012 – 2016 metų rodikliai, kokių įmonių rūšys daugiausiai prašė paramos.(sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	33
7 pav. Įmonių suklasifikavimas į labai mažas, mažas ir vidutines įmones, pagal darbuotojų skaičių.. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	34
8.pav. 2012 – 2016 metų įmonių pasiskirstymas pagal prašytą paramos dydį (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	35
9 pav. 2012 – 2016 metais pateiktų prašymų subsidijoms virš 501 euro gauti ir patenkintų paraiškų skaičius. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)	35
10pav. 2012-2016 metų skirtos paramos Ukmergės rajonui iš Europos sąjungos ir Ukmergės rajono Savivaldybės. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis ir internetinio puslapio Versli Lietuva).	36
1lentelė. ES paramos panaudojimo kryptų uždaviniai	15
2 lentelė. Labai mažų , mažų ir vidutinių įmonių samprata.....	18
3lentelė. Dirbančiųjų skaičius Ukmergės rajone veikiančiose įmonėse 2012 – 2016 metų laikotarpiu	20
4lentelė. Ukmergės rajone veikiančių įmonių skaičius 2012-2016 metų pradžioje	21

5 lentelė. 2012-2016 metais įregistruotos mažos ir vidutinės įmonės Ukmergėje.....	22
6 lentelė. 2012-2016 metais išregistruotos mažos ir vidutinės įmonės Ukmergės rajone.....	22
7 lentelė 2012-2016 metų ES lėšų įsisavinimas Ukmergės rajone veikiančiose įmonėse.....	23
8 lentelė. 2012-2016 metų laikotarpio ES lėšų įsisavinimas Ukmergės rajone pagal sektorius.....	23

Justina Dambrauskaitė. Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimas Ukmergės rajone. Verslo vadybos studijų programos studentės baigiamasis darbas. Vadovė lektorė Nijolė Pakalnienė. Utenos kolegijos verslo ir technologijų fakulteto verslo ir vadybos katedra. Utena, 2017.

SANTRAUKA

Temos aktualumas. Smulkus ir vidutinis verslas (toliau SVV) Lietuvoje vertinamas kaip vienas iš perspektyviausių šalies ekonomikos sektorių, todėl svarbu skatinti šio tipo įmonių steigimąsi ir jų veiklos intensyvinimą. Ši tema nuolat analizuojama mokslinėje literatūroje, siekiant suvokti priežastis, kurios trukdo smulkaus ir vidutinio verslo įmonių plėtrai šalyje, bei pateikti galimus plėtros kliūčių pašalinimo būdus. Apie smulkaus ir vidutinio verslo mažesniuose miestuose finansavimo ypatumus kalbama nepakankamai. Todėl bus apžvelgta ir įvertinta Ukmergės rajono savivaldybės prieinami finansavimo šaltiniai, įvertinti jų ypatumai.

Baigiamojo **darbo objektas** – smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo įsisavinimas.

Darbo tikslas – išanalizuoti smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo įsisavinimą Ukmergės rajone.

Pirmojoje darbo dalyje apžvelgiami verslo finansavimo šaltiniai, detaliau nagrinėjama ES struktūrinių fondų finansinė parama bei savivaldybių parama SVV. Taip pat aptariama smulkaus ir vidutinio verslo samprata. Antrojoje darbo dalyje apžvelgiama Ukmergės rajono verslo struktūra, nagrinėjami statistiniai duomenys apie ES lėšų ir Ukmergės savivaldybės paramos įsisavinimą.

Tyrimo charakteristika: tyrimui naudoti Savivaldybės pateikti duomenys, bei surinkta informacija iš ES fondų panaudojimo statistikos ataskaitų.

Tyrimo rezultatai leido padaryti tokias **pagrindines išvadas** : Ukmergė verslus miestas, kiekvienais metais yra kuriamos vis naujos įmonės, kurios didina laisvų darbo vietų skaičių. Ukmergės rajono savivaldybė skatina smulkų ir vidutinį verslą, pastaruoju metu visos savivaldybės skirtos sumos yra įsisavinamos.

Raktiniai žodžiai : Smulkus ir vidutinis verslas, verslo finansavimas.

Justina Dambrauskaitė. Small and medium-sized business financing Ukmergės district. Business Management study program the student's thesis. Head lecturer Nijolė Pakalnienė. Utena College of Business and Technology, Faculty of Business and Management Department. Utena, 2017.

SUMMARY

Relevance of the topic. Small and Medium Business (SMB hereinafter) Lithuania is considered as one of the most promising sectors of the economy, so it is important to encourage this type of start-ups and performance enhancement. This topic is constantly analyzing the scientific literature in order to understand the causes that prevent small and medium enterprises development in the country, and to make possible the development of barrier removal techniques. The small and medium business financing in smaller towns peculiarities of spoken enough. Therefore it will be reviewed and evaluated Ukmergė district municipality available funding sources, to evaluate their features.

Final work - For small and medium business financing.

The aim –analysis SME financing uptake Ukmergės district.

The first part gives an overview of business financing sources, detailed analyzes of the EU Structural Funds financial support and local support for SMEs. It also deals with small and medium-sized business concepts. The second part gives an overview of the business district of Ukmerge structure of the statistical data on EU funds and Ukmerge municipal support uptake.

Characteristics of the study: study the use of the data provided by the municipality, as well as information collected from EU funds in the statistical reports.

Results of the study led to the following main conclusions: Ukmergė business city, every year there are more new companies are created, which increases the number of available positions. Ukmergė district municipality encourages small and medium-sized businesses, in recent times for all municipalities amount is absorbed.

Keywords: Small and Medium Business, business financing.

IVADAS

Temos aktualumas: Smulkus ir vidutinis verslas (toliau SVV) vertinamas kaip vienas iš perspektyviausių šalies ekonomikos sektorių, todėl svarbu skatinti šio tipo įmonių steigimąsi ir jų veiklos intensyvinimą. Ši tema nuolat analizuojama mokslinėje literatūroje, siekiant suvokti priežastis, kurios trukdo smulkaus ir vidutinio verslo įmonių plėtrai šalyje, bei pateikti galimus plėtros kliūčių pašalinimo būdus. Apie smulkaus ir vidutinio verslo mažesniuose miestuose finansavimo ypatumus kalbama nepakankamai. Darbe apžvelgta ir įvertinta Ukmergės rajono savivaldybės teritorijoje veikiančių SVV subjektų įsisavinti išoriniai finansavimo šaltiniai, įvertinti jų ypatumai.

Darbo objektas: smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo įsisavinimas.

Darbo tikslas: išanalizuoti smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo įsisavinimą Ukmergės rajone.

Darbo uždaviniai :

1. Išanalizuoti verslo finansavimo šaltinių klasifikavimą
2. Apibūdinti smulkaus ir vidutinio verslo sampratą ir reikšmę.
3. Nustatyti ES lėšų ir savivaldybės paramos SVV įsisavinimą Ukmergės rajone.

Darbo metodai:

1. Mokslinės literatūros ir informacijos šaltinių teorinė analizė, siekiant atskleisti Smulkaus ir Vidutinio Verslo finansavimo galimybes Ukmergės rajone.
2. Statistinių duomenų analizė – siekiant nustatyti finansavimo įsisavinimą.

Darbe demonstruojami studijų rezultatai:

- Apibūdinti ekonominius socialinius reiškinius bei jų raidą;
- Apibūdinti verslo sistemos veikimo mechanizmą;
- Sisteminti ir vertinti analizės rezultatus;
- Identifikuoti veiklos sritį reglamentuojančius teisės aktus;
- Surinkti ir suklasifikuoti informaciją, reikalingą problemos sprendimui;
- Išanalizuoti ir interpretuoti gautus duomenis;
- Išanalizuoti esamą įmonės (padalinio) būklę;
- Paaikškinti verslo informacijos kaupimą, sisteminimą ir pateikimą jos vartotojams;
- Išanalizuoti ir pagrįsti finansinių išteklių naudojimo galimybes;
- Analizuoti ir vertinti tarptautinę verslo aplinką.

Darbo struktūra: darbą sudaro įvadas, 3 dalys, išvados literatūros sąrašas.

1. VERSLO FINANSAVIMO ŠALTINIŲ KLASIFIKAVIMAS

1.1. Finansavimo samprata ir reikšmė

Finansavimo funkcija apibrėžiama kaip reikalingas pinigų kiekio suteikimas konkrečiu laiku ir priimtinomis išlaidomis. Užtikrinti, kad gaunamų pajamų visada pakaks bet kurio laikotarpio išlaidoms padengti, gana sudėtinga, nes įsigyjant brangią įrangą arba išparduodant sezonines prekes prireikia daugiau nei įprasta lėšų. (V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija).

Finansavimas tai kapitalo suteikimas ūkio subjektui, kad pastarasis galėtų įgyvendinti savo tikslus. Pati finansavimo esmė yra padidinti lėšų kiekį įmonėje, kad būtų vykdoma ir plėtojama sėkminga veikla, didinamos investicijos. Bankai ir kitos finansų institucijos, suteikdamos finansines paslaugas įmonėms ar atskirai veikiantiems verslininkams, įvertina pagrindinius elementus: finansinę būklę (turimą kapitalą, skolos padengimo galimybę), verslininko sugebėjimus, kompetenciją ir bendras verslo sąlygas. Šie veiksniai pagrindiniai tradiciniai vertinimo elementai, taikomi ir SVV. SVV subjektai turi turėti stabilų kapitalą, kuris rodytų įmonės finansinį stiprumą. Skolos padengimas vertinamas kaip savininko (ų) pasirengimas rizikai. Kapitalo ir skolos padengimo rodikliai vertinami pagal veiklos pajamas ir pelningumą, galimas uždirbti palūkanas ar dividendus (jei vertinama investicija į akcinį kapitalą). „Finansavimo šaltinių prieinamumą sąlygoja ir atitinkamos įmonės veiklos sąlygos plėtros galimybės, konkurencija, veiklos teritorija, nuosavybės forma. Finansavimo šaltinių pasirinkimą iš SVĮ pozicijų lemia kaštų, skolos padengimo reikalavimų dydis ir grąžinimo sąlygos.“ (I. Mačerinskienė, L. Ivaškevičiūtė, G. Sabaitė. (2002) Smulkaus ir vidutinio verslo išorinio finansavimo šaltiniai.)

Kasdienėms, t.y. einamosioms darbo išlaidoms, pvz., darbuotojų algoms, prekių atsargoms apmokėti, bendrovei reikia gryųjų pinigų. Galimos ilgalaikės investicijos, kai investuojama į gamyklos statybas, taip pat pastatų ar įrangos įsigijimą.

Kapitalui sukaupti reikia priimtinių sąlygų ir terminų, tačiau įmonėms, kurios tvarkingai registruoja gaunamą pelną ir turi aiškią perspektyvą, paprastai nekyla problemų gaunant reikiamų lėšų. „Sudėtingiau gauti lėšų smulkiems verslams, nors šią problemą iš dalies padeda spręsti vyriausybės taikomos priemonės.“ (V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija)

1.2. Vidiniai finansavimo šaltiniai

Verslo edukacijos portale M. Kartenytė, kaip vidinius verslo finansavimo šaltinius, įvardija nepaskirstytą pelną, nusidėvėjimo atsargas ir apyvartinių lėšų sumažinimą. I. Kausteklienė nurodo, kad vidiniai finansavimo šaltiniai yra savininkų sandaupos, nepaskirstytas pelnas, naujos emisijos akcijos ir pajaminiai įnašai, pajamos iš ilgalaikio turto pardavimo ir ilgalaikio turto nusidėvėjimas. (Kausteklienė I. (2010). Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas).

Nepaskirstytas pelnas. Tai stabilus lėšų šaltinis. Nepaskirstyti, arba kapitalizuoti, pelną skatina ir mokesčių įstatymai, leidžiantys nepaskirstyto pelno neapmokestinti pajamų mokesčiu. Jeigu pelnas išmokamas dividendams, už jį tenka mokėti įprastinius mokesčius.

Apyvartinių lėšų sumažinimas. „Laikant mažesnę atsargų kiekį bei sumažinus skolintojų skaičių, grynuosius pinigus galima „paleisti“ į verslą. Kita vertus, šis būdas rizikingas dėl nesugebėjimo tiksliai prognozuoti paklausos ateityje, dėl ko gali pristigti prekių klientams“. (V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija)

1.3. Išoriniai finansavimo šaltiniai

Smulkiam ir vidutiniam verslui yra aktualios tiek trumpalaikės, tiek ilgalaikės bankų suteikiamos paskolos, kurios reikalingos apyvartinio kapitalo arba investicijų finansavimui. Didesnė problema atsiranda siekiant gauti ilgalaikę paskolą, kadangi tai dažnai yra susiję su didesne rizika bankams dėl galimo paskolos negražinimo ir investicinio projekto ne pilno įgyvendinimo. Šiuo atveju SVĮ gali pasinaudoti lengvatinėmis sąlygomis joms siūlomomis konsultavimo paslaugomis, kurios gali padėti paruošti nuodugnų ir išsamų verslo planą investicijoms įgyvendinti. „I.Mačerinskienė, L.Ivaškevičiūtė, G.Sabaitė. Smulkaus ir vidutinio verslo išorinio finansavimo šaltiniai“.

Banko paskola. Pigiausias ir labiausiai paplitęs finansavimo būdas. Trejų-septynerių metų trukmės paskolas verslo plėtrai teikia dauguma šalies komercinių bankų. Iš visų reikalavimų, svarbiausia yra įkeisti bankui turtą, kurio vertė 1,5 karto didesnė negu norima gauti paskolos suma. V. Aleknavičienė (2005) Kaip teigė Olga Buckiūnienė, „Bankai turi taikyti riziką apribojančius normatyvus, tai yra : kapitalo pakankamumo, likvidumo, maksimalios atviros pozicijos užsienio valiuta ir tauriaisiais metalais, didelių paskolų bei maksimalios paskolos sumos vienam skolininkui.“ O. Buckiūnienė (2005) Vilnius. Virtuali leidykla knygynas.

Lizingo bendrovės. „Yra skiriamos dvi lizingo rūšys: finansinis ir veiklos. Pirmas nuo antro skiriasi tuo, kad finansinio lizingo atveju pasibaigus sutarties terminui išperkamas turtas pereina

lizingo gavėjo nuosavybėn, o antruoju atveju lieka lizingo bendrovės nuosavybėje“.(V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija)

„Taip pat galima atgalinio lizingo paslauga, kurios esmė – bankas nuperka iš įmonės jos turtą ir jai pačiai po kurio laiko parduoda lizingo būdu“.(V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Kaunas. Spalvų kraitė.)

Rizikos kapitalas. Šie fondai investuoja į sparčiai augančių, perspektyvių įmonių akcinį kapitalą. Rizikos kapitalo finansavimo forma paprastai būna brangesnė negu paskola ar lizingas, todėl ją dažniausiai renkama tuo atveju, jeigu įmonė negali pasiskolinti iš banko tiek pinigų, kiek jai reikia. V. Aleknavičienė (2011) Įmonės finansų valdymas. Kaunas. Spalvų kraitė.

Rizikos kapitalo fondai dažniausiai investuoja į įmonių akcinį kapitalą, įsigydami naujos emisijos akcijas. Paprastai šie fondai įsigyja nuo 20 iki 50 proc. įmonės akcijų, t. y., jie nesiekia perimti įmonės valdymo. Šie fondai siekia gauti dividendų iš įmonės pelno arba pelningai parduoti akcijas ateityje, dažniausiai po ketverių-penkerių metų. “.(V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija.)

Kredito linija. Tai apyvartinio kapitalo finansavimo būdas, kai įmonė, turėdama tam tikrą banko nustatytą skolinimosi limitą, gauna šio limitu neviršijančią sumą iš banko tada, kai jai šios sumos prireikia, ir grąžina tada, kai gauna atsiskaitymą už parduotas prekes. Dažniausiai kredito linija imama tada, kai įmonės kapitalo poreikis itin svyruoja. V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija

Overdraftas. Finansavimo forma, kai įmonė gali turėti neigiamą, banko nustatyto limitu neviršijantį atsiskaitomosios sąskaitos likutį. Ši apyvartinio kapitalo finansavimo forma yra brangesnė, negu paskola ar kredito linija, tačiau ją patogiau naudoti, o sutarties sudarymo procedūros nėra sudėtingos. Paprastai neigiamo sąskaitos likučio buvimo terminas būna ribotas – per sutartyje nustatytą laiką nuo neigiamo likučio atsiradimo dienos įmonė turi jį padengti. “(Aleknavičienė V. (2011) Įmonių finansų valdymas. Kaunas. Spalvų kraitė.)

Faktoringas. Tai metodas, kai susikaupusias įmonės skolas superka „tarpininkas“. Asmuo, įsigijantis prekes, už kurias ketina sumokėti vėliau, tampa bendrovės skolininku. Skolą pardavus, skolininkas bendrauja tiesiogiai su faktoringo bendrove, o įmonė išvengia išlaidų, susidarančių dėl susikaupusių ir beviltiškų skolų. V. Aleknavičienė (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija.

Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas. Jis finansuoja projektus, kai projekto vykdytojus konkurso tvarka atranka pats Bankas (jis gali suteikti paskolas be atitinkamų šalių Vyriausybių

garantijų). Kai kredituojama ne visa stambaus projekto realizavimo suma (dažniausiai Bankas išduoda paskolą tik 1/3 vertės), Bankas padeda surasti kitus projekto kreditorius. Siekdamas projektus finansuoti bendrai, ERPB kooperuojasi su valstybių – Banko narių finansinėmis institucijomis ir su kitomis tarptautinėmis organizacijomis : Europos Bendrija, Europos investiciniu banku, Šiaurės investiciniu banku ir kitais. O. Buckiūnienė (2005) Vilnius. Virtuali leidykla knygynas.

Atviras kreditų fondas. Lengvatinės paskolos skirtos verslo pradžiai ar plėtrai, naujoms investicijoms ar apyvartai, kurioms finansuoti gali būti skirta iki 434 430 Eur iš Atviro kreditų fondo (AKF) priemonės lėšų. AKF paskolos teikiamos per bankus, pasirašiusius sutartis su UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA). Teikdami paskolas pagal šią priemonę, atrinkti bankai prie AKF lėšų turi pridėti ne mažiau kaip 25 proc. nuosavų lėšų. Bankui prisidėjus minimalia leistina nuosavų lėšų dalimi (25 proc.), bendra paskolos suma gali siekti iki 579 200 Eur. Paskolos pagal šią priemonę smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) subjektams teikiamos palankesnėmis palūkanų normomis. Gavusieji AKF paskolą ir atitinkantys nustatytus kriterijus gali pasinaudoti INVEGOS garantija iki 80 proc. paskolos sumos bei daliniu paskolos palūkanų kompensavimu. Prieiga internetu www.versli Lietuva.lt

Individuali paskolos / lizingo garantija. Paskolos/ lizingo garantijos, kurias teikia valstybės garantijų institucija UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA), skirtos nepatrauklaus ar nepakankamo užstato problemai spręsti, ir yra teikiamos kredito įstaigoms (bankams, kredito unijoms ar lizingo bendrovėms) už smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) subjektų, kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme, imamas paskolas/ lizingo sandorius. Garantijos teikiamos pagal priemonę „Garantijų fondas 2“. SVV subjektas kreipiasi į finansų įstaigą (pvz., banką, kredito uniją ar lizingo bendrovę), kuri sutinka kredituoti jo verslo projektą su INVEGA garantija, ir derasi dėl paskolos/ lizingo sąlygų (paskolos/ lizingo sumos, valiutos, trukmės, grąžinimo grafiko, palūkanų normos ir kt.). Finansų įstaiga, priimdama sprendimą kredituoti, sprendžia, ar jai pakanka užstato. Jei trūksta, tuomet finansų įstaiga kreipiasi į INVEGĄ dėl garantijos suteikimo ir pateikia reikiamus dokumentus. Paskolos atveju teikiamos garantijos suma neviršija 80 proc. paskolos sumos, lizingo atveju garantijos suma neviršija 60 proc. lizinguojamo turto kainos. Prieiga internetu www.versli Lietuva.lt

Portfelinės garantijos / portfelinės garantijos lizingui. Paskolos garantijos, skirtos nepatrauklaus ar nepakankamo užstato problemai spręsti, teikiamos už smulkiojo ir vidutinio verslo (SVV) subjektų imamas paskolas/ lizingo sandorius. Pagal šią priemonę UAB „Investicijų ir verslo garantijos“ (INVEGA) atrinktos finansų įstaigos paskolų/ lizingo gavėjams taiko palankesnius

užstato reikalavimus bei mažesnes palūkanų normas, įtraukdami paskolas/ lizingo sandorius į garantuotų sandorių portfelius.

SVV subjektas kreipiasi į finansų įstaigą, kuri sutinka kredituoti jo verslo projektą ir derasi dėl paskolos/ lizingo sąlygų (paskolos/ lizingo sumos, valiutos, trukmės, grąžinimo grafiko, palūkanų normos ir kt.). Finansų įstaiga, priimdama sprendimą kredituoti, taip pat pati sprendžia, dėl portfelinės garantijos poreikio ir suteikimo. Garantuojama iki 80 proc. paskolos / lizingo sandorio sumos.

Dalinis palūkanų kompensavimas. Paskolų ir finansinės nuomos (lizingo) sandorių, dalinis palūkanų kompensavimas labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) ir pramonės įmonėms. Paskolų arba lizingo sandorius su finansų įstaigomis sudariusios MVĮ ir pramonės įmonės gali gauti dalinį paskolų ar lizingo sandorių palūkanų kompensavimą – nuo 50 iki 100 proc., priklausomai nuo priemonės, pagal kurią kreipiamasi, sąlygų. Dalinis palūkanų kompensavimas MVĮ verslumui didinti – gali kreiptis INVEGOS garantiją gavę investicinių ir apyvartinių paskolų/ lizingo sandorių gavėjai arba negarantuotą INVEGOS garantiją investicinių paskolų/ lizingo sandorių gavėjai. Dalinis palūkanų kompensavimas pramonės įmonių efektyvumui didinti – gali kreiptis pramonės įmonės, gavusios investicinę paskolą ar lizingą, skirtą įrangai ir technologijoms (technologiniams sprendimams), įgalinančioms didinti įmonių energijos vartojimo efektyvumą, diegti. Prieiga internetu www.verslilietuva.lt

Lietuvos darbo birža. Paramos forma – subsidija darbo vietoms steigti. Pateikus paraišką, subsidija gali būti skiriama darbo priemonių įsigijimui, montavimui ar pritaikymui, patalpų, valdomų nuosavybės teise, remontui ir mokymams, jei steigiamai darbo vietai reikia profesinės kvalifikacijos ar kompetencijos. Subsidijos vienai darbo vietai steigti dydis negali viršyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytos 40 MMA dydžių. Darbdavys privalo apmokėti ne mažiau kaip 35 proc. darbo vietai steigti reikalingų išlaidų, išskyrus pirmą kartą darbo vietą sau steigiančius neįgaliuosius ir jaunimą iki 29 m. Darbdaviui steigiant darbo vietas neįgaliesiems, kuriems nustatytas iki 40 proc. darbingumo lygis, darbdavio nuosavos lėšos - 30 proc. ar 20 proc. Subsidijos individualiai veiklai pagal verslo liudijimą paskirtis – iš dalies kompensuoti pajamų mokesčio ir valstybinio socialinio draudimo įmokų išlaidas. Šios rūšies subsidija gali būti mokama iki 12 mėn. ar būti skiriama dar kartą po 12 mėn. pertraukos. Subsidija mokama kas mėnesį ir negali viršyti 0,25 LRV nustatytų MMA. Paramos forma – subsidija darbo užmokesčiui. Subsidijos darbo užmokesčiui dydis negali viršyti 2 LRV nustatytų MMA dydžių ir apskaičiuojamas procentais nuo įdarbinto asmens darbo užmokesčio ir nuo šio darbo užmokesčio apskaičiuotų draudėjo privalomojo valstybinio socialinio draudimo įmokų lėšų (gali būti subsidijuojama nuo 75 proc. iki 40 proc. darbdavio patirtų išlaidų). Tiek subsidijos dydis, tiek

mokėjimo trukmė (nuo 1 mėn. iki viso įdarbinto asmens darbingo amžiaus darbo laikotarpio) priklauso nuo to, kokia remiamojo įdarbinimo priemonė įgyvendinama ir kuriai darbo rinkoje papildomai remiamų asmenų grupei priklauso asmuo.

Toliau detaliau aptariami du svarbūs SVV negrąžintini finansavimo šaltiniai.

1.3.1 Savivaldybių SVV skatinimo fondai

Kai kurios savivaldybės yra įsteigusios smulkaus ir vidutinio verslo skatinimo fondus, kurie skiria tam tikrą finansinę paramą savo teritorijose veikiančioms įmonėms. Dažniausiai tokia finansinė parama skiriama bankų paskolų palūkanoms iš dalies kompensuoti bei neprocentinėms paskoloms teikti, verslininkams konsultuoti ir mokyti, leidinių apie regionų verslo plėtrą leidybai, verslininkų dalyvavimui parodose, mugėse, verslininkų gaminamos produkcijos pristatymo užsienio šalyse išlaidoms kompensuoti, verslo misijoms ir kitoms priemonėms. „Jolanta Paunksnienė, Jūratė Antanavičienė, Kęstutis Peleckis. Verslo pagrindai. 2011“

Valstybės pagalba smulkaus ir vidutinio verslo subjektams teikiama pagal Vyriausybės, apskričių ar savivaldybių smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programas. „Smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programų rengimas ir jų įgyvendinimas finansuojami iš valstybės ar savivaldybių biudžetų bei piniginių fondų. Rengiant ir įgyvendinant smulkaus ir vidutinio verslo plėtros programas, finansuojamas iš valstybės biudžeto, prioritetas teikiamas mažoms įmonėms (tarp jų ir mikroįmonėms).“ R.Adamonienė, J.Trifonova. (2007)

Fondų teikiama finansinė parama gali pasinaudoti SVV subjektai, registruoti atitinkamai savivaldybei priklausančioje teritorijoje. Smulkaus ir vidutinio verslo rėmimo fondai rengia įvairias programas, siekiančias įgyvendinti smulkaus ir vidutinio verslo paramos bei plėtros priemones. „Norint pasiekti šiuos tikslus, skatinamų naujų darbo vietų kūrimas, remiamas smulkus ir vidutinis verslas, siekiama sukurti stiprią paramos smulkiam ir vidutiniam verslui materialinę techninę bazę, atitinkančią šalies ir Europos Sąjungos politikos standartus, kad smulkiam ir vidutiniam verslui būtų teikiamos pastovios, pakankamos ir kokybiškos paslaugos pagal esamus ir būsimus smulkaus ir vidutinio verslo poreikius. Organizuojami smulkaus ir vidutinio verslo kadro mokymai, konsultacijos, dalinai apmokant už šiuos mokymus, konsultacijas ar seminarus“.(R.Adamonienė, J.Trifonova.(2007)

1.3.2. Europos sąjungos finansinė parama

ES struktūrinė parama siekiama mažinti socialinius ir ekonominius skirtumus tarp ES šalių narių ar atskirų regionų. ES struktūrinė parama yra strategiškai svarbi tiek įvairių ūkio šakų pažangai, tiek bendrai visuomenės gerovei. Pamatines ES struktūrinės paramos vertybes atspindi du žodžiai – „solidarumas“ ir „sanglauda“. Solidarumas – pagalba ekonomiškai ir socialiai skurdesniems regionams (palyginti su ES vidurkiu). Sanglauda – pajamų bei turtinių skirtumų tarp skurdesnių regionų mažinimo nauda ES. V.Kazlauskienė (2012)

ES struktūrinės paramos panaudojimo strategijoje apibrėžti socialiniai ir ekonominiai plėtros tikslai:

1. Spratinti ūkio augimą ilguoju laikotarpiu (nenutrūkstamas spartus šalies ūkio augimas yra viena esminių gyvenimo sąlygų Lietuvoje gerėjimo prielaidų).
2. Kurti daugiau geresnių darbo vietų (aukštesnės kvalifikacijos reikalaujančios, didesnę pridėtinę vertę kuriančios ir didesnę tikimybę išlikti ilgesniuoju laikotarpiu turinčios darbo vietos).
3. Plėtoti socialinę sanglaudą (užtikrinti, kad Lietuvos gyventojai jaustųsi kaip vienos bendruomenės dalis ir atskiros socialinės grupės dalytųsi ekonominės plėtros nauda).

Strategijoje pateiktos trys prioritetinės ES paramos panaudojimo kryptys :

1. Produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei;
2. Konkurencinga ekonomika;
3. Gyvenimo kokybė ir sanglauda.

ES panaudojimo kryptių keliami reikalavimai

Kryptis	Uždaviniai
Produktyvūs žmogiškieji ištekliai žinių visuomenei	1)pritraukti ir išlaikyti žmones darbo rinkoje 2)siekti aktyvesnio mokymosi visą gyvenimą 3)plėtoti aukščiausios kvalifikacijos darbo jėgą 4)siekti efektyvesnio viešojo administravimo
Konkurencinga ekonomika	1)didinti produktyvumo lygį versle, ypač sudarant palankią aplinką inovacijoms, taip pat smulkiajam ir vidutiniam verslui 2)didinti aukštos pridėtinės vertės verslo lyginamąją dalį 3)efektyvinti ekonominę infrastruktūrą
Gyvenimo kokybė ir sanglauda	1)geriau panaudoti vietos potencialą 2)teikti kokybiškas ir prieinamas viešąsias paslaugas 3)siekti geresnės aplinkos kokybės

Minėtos prioritetinės kryptys turi daug tarpusavio sąlyčio taškų. Kaip pastebima strategijoje, vienas iš tokių juos jungiančių aspektų yra keturi bendrieji (horizontalaus lygmens) prioritetai:

- Informacinė visuomenė;
- Darnioji plėtra;
- Lyčių lygybė ir nediskriminavimas;
- Regioninė plėtra.

Prioritetas *informacinė visuomenė* apibūdinamas kaip ekonominio augimo ir darbo vietų atsiradimo veiksnys, kuris apima naujų informacinių technologijų paslaugų ir funkcijų kūrimą, taip pat naudotojų aprūpinimą ir kompetencijos didinimą. *Darnioji plėtra* atspindi ekonomikos, socialinės plėtros ir aplinkos apsaugos tikslų derinimą atkreipiant dėmesį į daugialypę jų tarpusavio priklausomybę ir numatomus įgyvendinimo padarinius.

Regioninė plėtra – siejama su socialinių ir ekonominių skirtumų tarp atskirų šalies regionų ir regionų viduje mažinimu.

Šie horizontalaus lygmens prioritetai būdingi visoms trimis prioritetinėms kryptims ir yra aktualūs juos įgyvendinat. „Strategijoje pažymima, kad horizontalaus lygmens prioritetai svarbūs

ne tik ES struktūrinei paramai. Panašūs principai taikomi rengiant strateginius planus ir biudžeto programas, kurių įgyvendinimas finansuojamas iš valstybės biudžeto“. V.Kazlauskienė (2012)

ES paramos įgyvendinimo dalyvius galima suskirstyti į dvi pagrindines grupes : administruojančias institucijas ir projektų vykdytojais tapusius pareiškėjus. „Administruojančios institucijos yra atsakingos už paramos skirstymą, priežiūrą, strategijoje ir veiksmų programose numatytų tikslų įgyvendinimą. Projektų vykdytojais tapę pareiškėjai atsakingi už sklandų ir tinkamą savo projektų valdymą“. V.Kazlauskienė (2012)

Tarpinė institucija – tai valstybės institucija, kuri planuoja ir skirsto ES paramą. Ši institucija atlieka tokias funkcijas :

- Rengia ir tvirtina priemonių įgyvendinimo planus;
- Priima sprendimus dėl paramos skyrimo;
- Tvirtina projektų finansavimo sąlygų aprašus;
- Planuoja valstybių projektus;
- Atlieka kitas funkcijas.

Tarpinėmis institucijomis yra ministerijos (Aplinkos, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Švietimo ir mokslo, Ūkio, Vidaus reikalų) ir Informacinės visuomenės plėtros komitetas prie LRV. V.Kazlauskienė (2012)

Įgyvendinančioji institucija – tai įstaiga, skelbianči kvietimus teikti paraiškas, atliekanti pirminį projektų vertinimą ir prižiūrinti projektų įgyvendinimą. „Įgyvendinančios institucijos yra Aplinkos ministerijos Aplinkos projektų valdymo agentūra, Paramos fondas, Europos socialinio fondo agentūra, Transporto investicijų direkcija, Lietuvos mokslo taryba. Jos atsakingos už projektų administravimą. Taip pat prižiūri, kad projektų atranka ir įgyvendinimas atitiktų reikalavimus, skelbia kvietimus teikti paraiškas, jas vertina, nustato didžiausią leistiną projektui skirti ES paramos dalį ir sudaro paramos sutartis“. V.Kazlauskienė (2012)

Tvirtinančioji institucija tvirtina ir siunčia Europos Komisijai (EK) išlaidų ataskaitas ir mokėjimo paraiškas, teikia išlaidų prognozes, informuoja EK apie grąžintinas ir grąžintas lėšas.

Mokėjimus atliekanti institucija valdo EK išmokamas lėšas, išmoka projektų vykdytojams lėšas, tvarko lėšų apskaitą.

Koordinuojančioji institucija koordinuoja ES struktūrinės paramos planavimą ir naudojimą.

Vadovaujančioji institucija administruoja veiksmų programas ir atsako už jų įgyvendinimą.

Prieš skelbiant kvietimus teikti paraiškas pagal konkrečią priemonę, už ją atsakinga tarpinė institucija pirmiausia paskelbia projektų finansavimo sąlygų aprašą. Projektų finansavimo sąlygų apraše pareiškėjams pateikiama visa informacija, reikalinga paraiškai dėl projekto finansavimo parengti. V. Kazlauskienė (2012)

Labai svarbu, kad pareiškėjai, prieš pateikdami paraiškas ES paramai gauti, išsinagrinėtų priemones, pagal kurią rengiamasi teikti paraišką. Remiantis informacija, galima įvertinti, ar tikslai ir remiamos veiklos tinka pareiškėjo projektui. Projektų finansavimo sąlygų apraše pateikiama tokia informacija:

- Priemonės tikslai ir remiamos veiklos;
- Reikalavimai pareiškėjams ir projektams;
- Tinkamos finansuoti išlaidos;
- Projekto finansavimo dydis ir intensyvumas;
- Kvietimų teikti paraiškas tvarka ir eiga;
- Paraiškų vertinimo ir atrankos tvarka ir eiga;
- Projektų įgyvendinimo nuostatos. V. Kazlauskienė (2012)

Būdai kaip gauti paramą:

Įmonė turi rašyti paraišką, kuri pateikiama Lietuvos verslo paramos agentūrai, jai paskelbus kvietimą teikti paraiškas.

Agentūra visas pateiktas paraiškas vertina ir paramą siūlo skirti labiausiai atitinkančioms nustatytus kriterijus.

Paprastai struktūrinės paramos lėšomis galima finansuoti dalį projekto išlaidų. Ši dalis nustatoma finansavimo intensyvumu. Kiekvienai priemonei vertinimo kriterijai, finansavimo intensyvumas, maksimalaus ir minimalaus finansavimo ribos yra skirtingos. www.verslilietuva.lt

1.4. Smulkaus ir vidutinio verslo samprata

„Smulkios ir vidutinės įmonės - tai pati mobiliusia, nuolat besikeičianti įmonių grupė, kurios egzistavimas ir jos ekonominė būklė yra viena iš esminių rinkos santykiais pagrįstos ekonomikos komponentų, turinti lemiamą poveikį bendram ekonominiam augimui ir socialiniam stabilumui" (Statistikos departamentas, 2007).

Lietuvoje SVV subjektų samprata apibrėžta Lietuvos Respublikos Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatyme. Įstatymas apibūdina SVV subjektus, jiems taikomas valstybės paramos formas ir kitas šiam verslui svarbias nuostatas. Vadovaujantis šiuo įstatymu, smulkaus ir vidutinio verslo subjektai yra vidutinės įmonės, mažos įmonės (tarp jų ir mikroįmonės) bei fiziniai asmenys, turintys teisę verstis savarankiška komercine, gamybine arba profesine ir kita panašaus pobūdžio veikla, įskaitant tą, kuria verčiamasi turint verslo liudijimą. Mikro, mažų ir vidutinių įmonių sąvokų apibendrinimas pateiktas 2 lentelėje.

2lentelė

Labai mažų, mažų ir vidutinių įmonių samprata

Klasifikacinė kategorija	Darbuotojų skaičius	Finansiniai duomenys atitinka bent vieną iš šių sąlygų:	
		Pardavimo grynosios pajamos, Eurais	Turto balansinė vertė, Eurais
Vidutinė įmonė	Mažiau kaip 250	40 000 000	20 000 000
Maža įmonė	Mažiau kaip 50	8 000 000	4 000 000
Labai maža įmonė	Mažiau kaip 10	700 000	350 000

Parengta autorės pagal Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą (aktuali redakcija). Prieiga internete <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.640D50DB8877/HgxIVPeiFi>

SVV atlieka daugelį funkcijų, kurių ekonomiškai nepajėgia atlikti stambios kompanijos. SVV naudojami žmogaus ištekliais, kurie kitame versle liktų nepanaudoti. Smulkios ir vidutinės įmonės sugeba operatyviai reaguoti į poreikių ir technologijų pokyčius, įdiegti ir plėtoti naujus veiklos procesus, kuriuos vėliau pamažu perima stambios kompanijos. SVV plėtra yra sveikos konkurencijos garantas vartotojų naudai, kadangi naujų gamintojų atsiradimas centruose rinkose užtikrina prekių ir paslaugų įvairovę, kokybę ir kainų kritimą. Algirdas Šemeta „Smulkus ir vidutinis verslas Lietuvoje ir Vidurio Europoje“ (2002).

Priskiriant įmonę tam tikrai verslo dydžio kategorijai, apibrėžiami aiškūs kriterijai, nusakantys maksimalų įmonės dydį. Dydžių standartų nustatymas yra susijęs su valstybės politika, vykdoma smulkaus verslo atžvilgiu. Įmonės atitikimas SVV dydžio standartus leidžia dalyvauti įvairiose valstybinėse SVV kreditavimo, rėmimo ir skatinimo programose.

ES smulkios ir vidutinės įmonės yra tos, kurios atitinka tris iš keturių (įmonės darbuotojų skaičius, metinės apyvartos arba balansinės turto vertės ir nepriklausomumo) SVV įmonėms keliamus kriterijus. Smulkios ir vidutinės įmonės negali vienodom sąlygom konkuruoti su stambiom įmonėm.

2. SMULKAUS IR VIDUTINIO VERSLO FINANSAVIMO ĮSISAVINIMAS UKMERGĖS RAJONE

2.1. Tyrimo pristatymas

Tyrimui naudota 2012-2016 metų statistiniai duomenys gauti iš Ukmergės rajono savivaldybės (Priedas 1) ir Statistinių Duomenų Departamento. Surinkti duomenys apie Ukmergės savivaldybės gautas paraiškas paramai gauti. Gauta informacija kokios įmonės teikė paraiškas, kiek prašyta skirti paramos ir kiek jų buvo patenkintos ir suteiktos. Duomenys sukelti į Microsoft Oficce Excel. Interneto šaltinių pagalba surinkti duomenys ar įmonė vykdo veiklą ar ne, kiek šiuo metu dirba darbuotojų ir kokia veikla užsiima įmonės.

Pasinaudojus internetiniu puslapiu www.esinvesticijos.lt surinkti duomenys apie Ukmergės miesto struktūrą, dirbančius darbuotojus visose Ukmergės įmonėse, bei SVV įmonėse. Išregistruotas bei įregistruotas įmones Ukmergėje.

Duomenys sukelti į lenteles bei paveikslėlius, padarytos analizės bei išvados.

2.2. Ukmergės rajono verslo struktūros apžvalga

3lentelė

Dirbančiųjų skaičius Ukmergės rajone veikiančiose įmonėse 2012 – 2016 metų laikotarpiu

	Darbuotojų skaičius veikiančiose įmonėse metų pradžioje				
	2012	2013	2014	2015	2016
Iš viso pagal darbuotojų skaičių	6702	6986	6896	6932	7108
0-4	577	576	609	666	689
5-9	703	743	732	803	786
10-19	697	746	870	813	841
20-49	1197	1161	1173	1114	1346
50-99	1250	1297	1201	1336	1037
100-149	485	732	667	527	637
150-249	1511	1476	1644	1673	1490
250-499 (stambi įm)	282	255	-	-	282
500-999(stambi įm.)	-	-	0-	-	-
1000 ir daugiau (stambi įmonė)	-	-	-	-	-

Prieiga internete : <https://osp.stat.gov.lt/web/guest/statistiniu-rodikliu-analize#/>

Pagal pateiktą lentelę yra matoma, kad daugiausiai darbuotojų dirba vidutinėse įmonėse.

2012 metais vidutinėse įmonėse dirbo 3246 darbuotojai, 2013 metais 3505 darbuotojai, 2014 metais 3512 darbuotojai, 2015 metais 3536 darbuotojai ir 2016 metais 3164 darbuotojai. Iš viso dirbančių darbuotojų yra 34624 žmonės, o vidutinėse įmonėse kuriose dirba nuo 50 iki 250 darbuotojų, dirba 16963 žmonės, tai sudaro net 49% visų darbuotojų. Pagal tai ir galima daryti išvadą, jog daugiausiai darbuotojų dirba vidutinėse įmonėse.

Išanalizavus 3 lentelę, matoma kad 2012-2016 metais Smulkaus ir Vidutinio verslo įmonės sudarė 95,8% visų veikiančių įmonių Ukmergėje.

2012 metais Smulkaus ir Vidutinio verslo įmonės sudarė 96,3% visų veikiančių įmonių Ukmergėje.

2014 – 2015 metais SVV įmonės sudarė net 100% visų veikiančių įmonių Ukmergėje.

2016 metais Smulkaus ir Vidutinio verslo įmonės sudarė 96,03% visų veikiančių įmonių Ukmergėje.

Veikianti stambi įmonėje Ukmergės rajone yra tik viena.

Galima daryti išvadas, jog Ukmergėje didžiausią dalį veikiančių įmonių sudaro smulkios ir vidutinės įmonės.

4 lentelė

Ukmergės rajone veikiančių įmonių skaičius 2012-2016 metų pradžioje

	Veikiančių įmonių skaičius metų pradžioje				
	2012	2013	2014	2015	2016
Iš viso pagal darbuotojų skaičių	474	500	513	564	567
0-4	245	262	270	310	313
5-9	108	111	111	122	120
10-19	53	57	66	64	64
20-49	37	36	35	36	42
50-99	18	19	17	19	14
100-149	4	6	5	4	5
150-249	8	8	9	9	8
250-499	1	1	-	-	1
500-999	-	-	-	-	-
1000 ir daugiau	-	-	-	-	-

Prieiga internete: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraiskos#f-region>

Galima daryti išvadą, jog Ukmergėje didžiausią dalį įmonių sudaro Smulkus ir Vidutinis verslas net 99%. Iš duomenų yra matoma, kad Ukmergėje veikia tik viena stambi įmonė, kurioje yra nuo 250 iki 500 darbuotojų. Esant mažam darbuotojų skaičiui, veikiančių įmonių skaičius didelis, tačiau darbuotojų skaičiui didėjant, tai ir veikiančių įmonių skaičius mažėja.

2012-2016 metais įregistruotos mažos ir vidutinės įmonės Ukmergėje

	Per metus įregistruota mažų ir vidutinių įmonių. Vnt.				
	2012	2013	2014	2015	2016
Iš viso pagal darbuotojų skaičių.	59	38	33	29	44
0-4darbuotojai	54	36	30	27	41
5-9darbuotojai	4	1	2	1	3
10-19darbuotojų	1	1	-	1	-
20-49darbuotojų	-	-	1	-	-
50-99darbuotojų	-	-	-	-	-
100-149darbuotojų	-	-	-	-	-

Prieiga internete: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraiskos#f-region>

Pagal duomenis yra matoma, kad Ukmergės rajone daugiausiai įregistruotų buvo labai mažų įmonių, kuriose dirba tik iki 4 darbuotojų.

2012-2016 metais išregistruota mažų ir vidutinių įmonių.

	Per metus išregistruota mažų ir vidutinių įmonių				
	2012	2013	2014	2015	2016
Iš viso pagal darbuotojų skaičių	32	30	62	64	174
0-4darbuotojai	32	30	62	64	173
5-9darbuotojai	-	-	-	-	1

Prieiga internete: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraiskos#f-region>

Pagal gautus duomenis matoma, kad Ukmergės mieste per 2012-2016 metus buvo išregistruota nemažas kiekis įmonių. Daugiausiai 2016 metais net 174 įmonės. Pagal darbuotojų skaičių matome, kad tai yra labai mažos įmonės, turinčios po keletą darbuotojų.

2.3. ES paramos įsisavinimas Ukmergės rajone veikiančiose įmonėse

7 lentelė

2012 – 2016 metų ES lėšų įsisavinimas Ukmergės rajone veikiančiose įmonėse.

Indikatorius	Vnt.	Projektų vertė €	Prašomas finansavimas €	Skirtas finansavimas €
Užregistruotos paraiškos	21	20 192 957,46	10 616 341,52	
Paraiškos (arba Projektai), kurioms skirtas finansavimas	18	8 197 646,83	6 006 841,52	ES lėšos: 5 067 587,00
Nefinansuojamos paraiškos	3	11 995 310,63	4 609 500,00	

Prieiga internete: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraikos#f-region>

Analizuojant 8 lentelę matoma, kad šiuo laikotarpiu 2012 – 2016 metais iš Europos Sąjungos lėšų, buvo finansuojama 18 projektų Ukmergės rajonone veikiančiose įmonėse. Pagal Statistinius duomenis, galima išskirstyti paraiškų prašymą į sektorius. Tai būtų energijos taupymas ir renovacija, verslas, užimtumas ir socialinė sanglauda, aplinkosauga bei regioninė plėtra.

Išskirstant į sektorius galima matyti kokie sektoriai prašė paramos per 2012 – 2016 metų laikotarpį, kiek rašė prašymų, kokių sumų prašė ir kiek buvo skirta. Tai parodyta 9 lentelėje.

8lentelė

2012-2016 metų laikotarpio ES lėšų įsisavinimas Ukmergės rajone pagal sektorius

Sektorius	Gautų paraiškų skaičius Vnt.	Atmestų paraiškų skaičius Vnt.	Projekto vertė €	Prašoma finansuoti suma €	Skirta finansuoti suma €
Energijos taupymas ir renovacija	1	-	671605	335803	192990
Užimtumas ir soacialnė sanglauda	3	-	1443024,92	1258595,92	1258065
Aplinkosauga	2	-	4397946	3035421,43	3035421
Regioninė plėtra	2	-	342674,55	300051,78	291042
Verslas	13	3	1342396,36	5686469,39	290069

Prieiga internete: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/statistics/paraikos#f-region>

Pagal 9 lentelę matoma, kad buvo gauta 21 paraiška, tačiau 3 iš jų buvo atmestos. Daugiausiai paramos buvo prašyta Verslo sektoriui net 13 paraiškų iš 21, tačiau 3 buvo nepatenkintos.

Tačiau, iš duomenų yra matoma, kad ne visos paraiškos buvo pilnai patenkintos o tik dalinai.

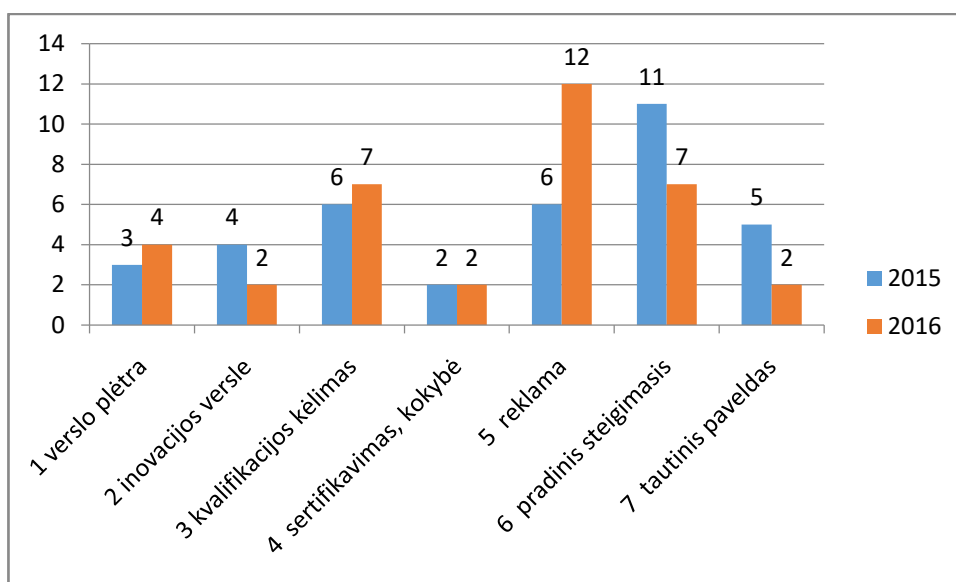
Energijos taupymo ir renovacijos sektorius gavo 57% prašomų lėšų.

Užimtumas ir socialinė sanglauda ir Regioninė plėtra gavo beveik pilną finansavimą.

Aplinkosaugos sektorius sulaukė pilno finansavimo iš Europos Sąjungos lėšų.

2.4. Ukmergės rajono savivaldybės finansinės paramos SVV įsisavinimas

Pirmame paveikslėlyje tiriamos priemonės, kam reikalingas prašytas finansavimas 2015-2016 metais. (Kadangi duomenys gauti tik už šį laikotarpį).

1 pav. 2015-2016 metais surinktų SVV paraiškų atakaita (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

1 priemonė (banko palūkanų ir finansinio lizingo palūkanų SVV subjektams dalinis subsidijavimas, įgyvendinant verslo plėtros projektus)

2 priemonė (konkurencingumo didinimo programų (inovacijų versle programų) įgyvendinimo subsidijavimas)

3 priemonė (SVV subjektų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo (perkvalifikavimo) išlaidų subsidijavimas)

4 priemonė (lietuviškos kilmės gaminių sertifikavimo (registravimo), kokybės vadybos sistemų, aplinkos apsaugos vadybos sistemų, dalinis išlaidų subsidijavimas)

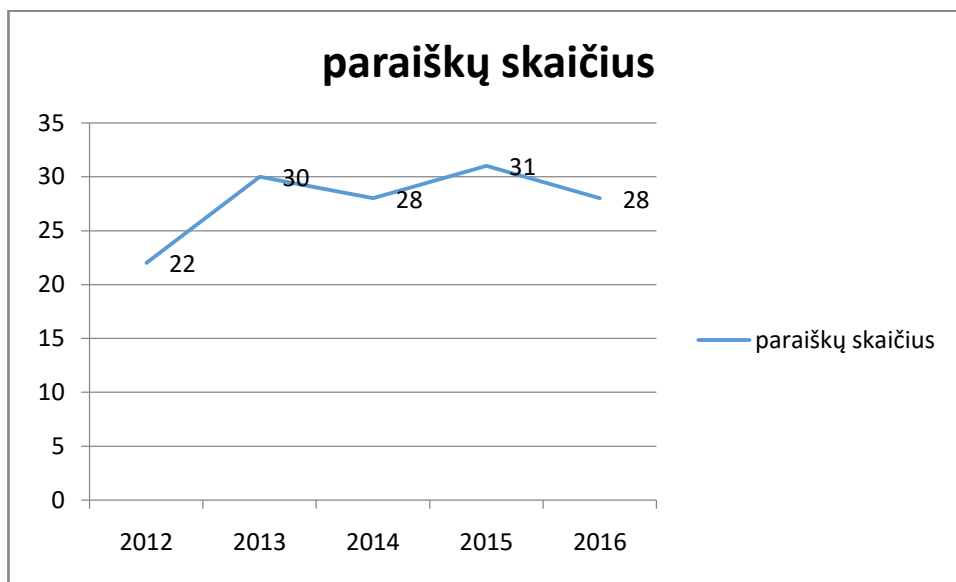
5 priemonė (viešinimo bei reklamos priemonių dalinis subsidijavimas)

6 priemonė (naujai įregistruotų SVV subjektų pradinių steigimosi išlaidų subsidijavimas)

7 priemonė (SVV subjektų, vykdančių tautinio paveldo, tradicinių amatų, tautodailės, mugių, švenčių organizavimo, veiklos subsidijavimas)

Analizuojant 2012-2016 metų paraiškas SVV subsidijoms gauti, paaiškėjo kad 2015 metais daugiausiai paraiškų buvo pateikta naujai įregistruotų SVV subjektų pradinių steigimosi išlaidų subsidijavimui gauti, tai sudarė 28% visų paraiškų, o 2016 metais daugiausiai paraiškų buvo pateikta viešinimo bei reklamos priemonių daliniam subsidijavimui gauti, tai sudarė net 45% visų paraiškų. Matoma, kad 2015 metais nemažas procentas augo naujų įmonių steigimui. O 2016 metais įmonės labai stengėsi pateikti reklamą, bei jas viešinti.

Antrame paveikslėlyje yra pateikiamas 2012-2016 metų bendras paraiškų skaičius SVV subsidijoms gauti Ukmergės rajone.

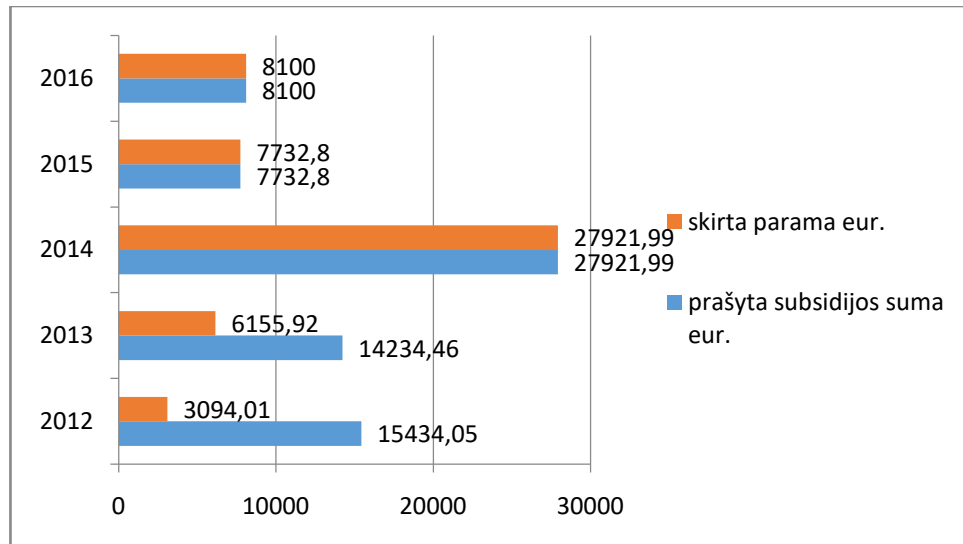

2 pav. 2012-2016 metų bendras paraiškų skaičius SVV subsidijoms gauti iš savivaldybės (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Išanalizavus 2012-2016 daugusia paraiškų buvo pateikta 2015 metais (31 paraiška), kaip matome iš 2 paveikslėlio, kiekvienais metais pateiktų paraiškų skaičius yra panašus tik 2012 metais

jų buvo prašoma mažiau. Iš gautų duomenų galima spręsti, jog kiekvienais metais paraiškas paramai gauti rašo tos pačios įmonės.

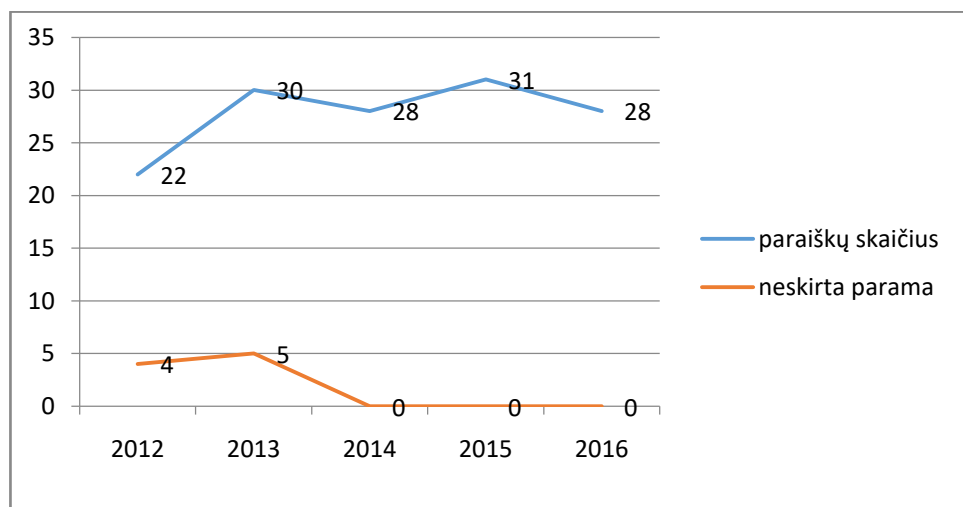
Trečiame paveikslėlyje yra parodyta kokių sumų buvo prašyta paremti SVV įmones ir kiek buvo skirta paramos.

3.pav. Prašyta subsidijos suma ir kiek buvo skirta (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Matoma, kad 2012 metais iš 15434,05 eurų prašytos subsidijos buvo skirta tik 3094,01 e. 2013 metais iš 14234,46 eurų buvo skirta beveik pusė prašytos sumos, tai yra 6155,92 e. O 2014, 2015 ir 2016 metais kiek buvo prašyta, tiek buvo ir skirta.

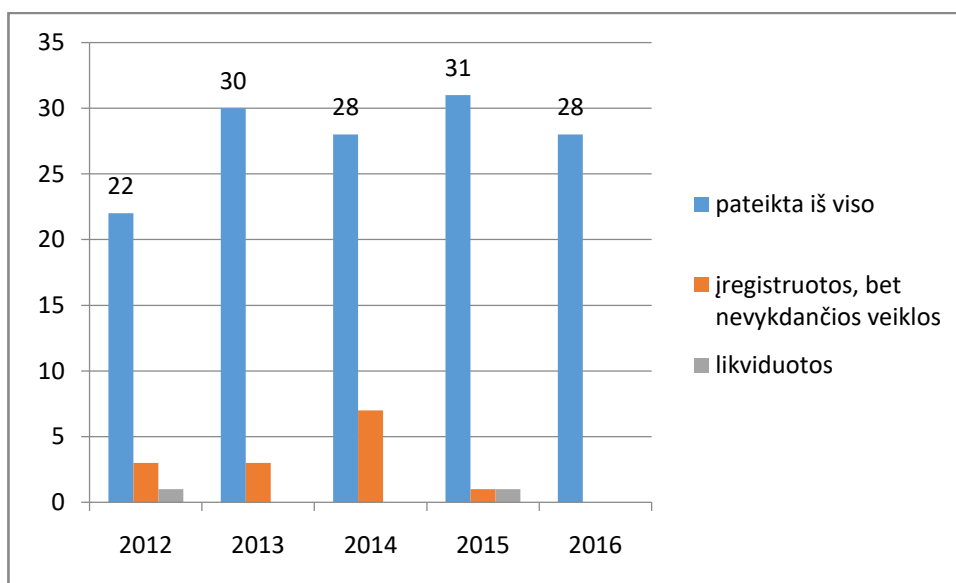
Ketvirtame paveikslėlyje ištirta kiek paraiškų buvo pateikta ir kiek iš jų buvo neskirta paramos

4 pav. 2012-2016 metais pateiktų ir atmestų paraiškų rodikliai (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Matoma, kad 2014 2015 ir 2016 metais visos paraiškos buvo patenkinamos ir skirtos paramos. Tačiau 2012 metais iš 22 paraiškų buvo nepatvirtintos 4 paraiškos. 2013 metais iš 30 pateiktų paraiškų nepatvirtintos buvo 5 paraiškos.

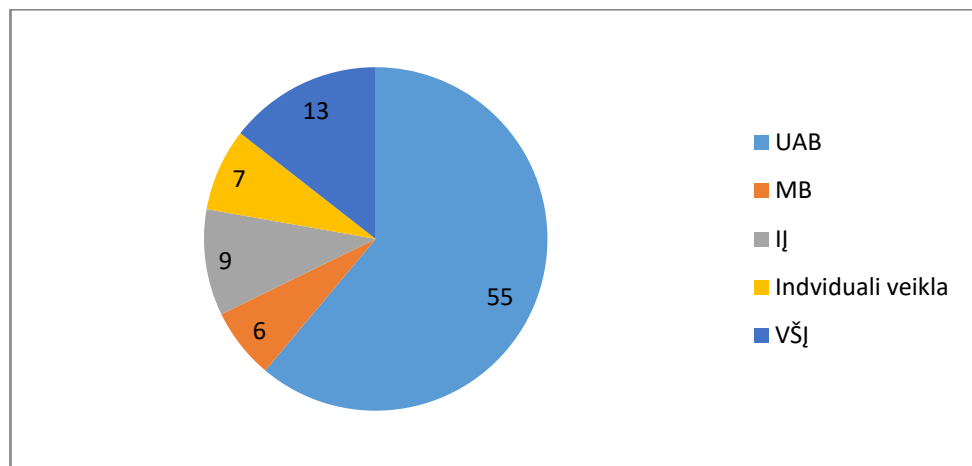
Penktame paveikslėlyje pateikta kiek buvo pateikta paraiškų, kiek įregistruotų tačiau nebevykdė veiklos ir kiek iš jų buvo likviduotos.

5 pav. 2012-2016 metais įregistruotų įmonių rodikliai, veikiančių tačiau nevykdančių veiklos ir likviduotų įmonių rodikliai. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Taigi, pagal duomenis matoma, jog daugiausia paraiškų paramai gauti buvo pateikta 2015 metais – 31 paraiška, o mažiausiai 2012 metais – 22 paraiškos. Matoma, kad 2014 metais paraiškų pateikta 28, tačiau septynios iš jų trumpą laiką vykdė veiklą ir net 7 įmonės nebevykdė veiklos, nors buvo nelikviduotos.

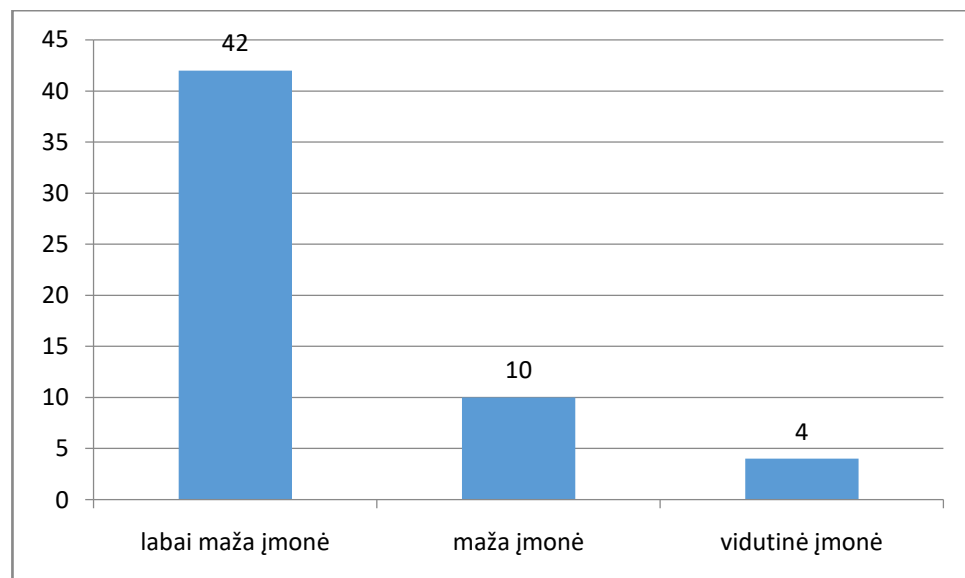
Šeštame paveikslėlyje ištirta kokios įmonės daugiausiai prašė paramos.

6 pav. 2012 – 2016 metų rodikliai, kokių įmonių rūšys daugiausiai prašė paramos.(sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Pagal pateiktus duomenis, matoma, jog daugiausiai 55 paraiškos yra UAB – Uždaros akcinės bendrovės. O mažiausiai 6 įmonės mažosios bendrovės. Iš gautų duomenų galima teigti, kad Ukmergėje ir jos rajone yra daugiausiai Uždarųjų akcinių bendrovių.

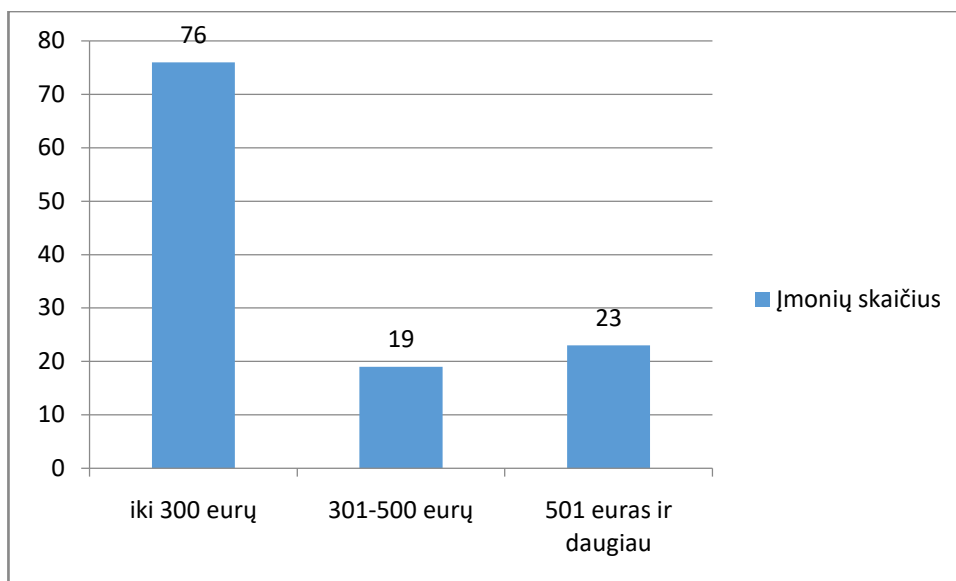
Septintame paveikslėlyje įmonės suklasifikuotos į labai mažas, mažas ir vidutines įmones, pagal darbuotojų skaičių.

7 pav. Įmonių suklasifikavimas į labai mažas, mažas ir vidutines įmones, pagal darbuotojų skaičių.(sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

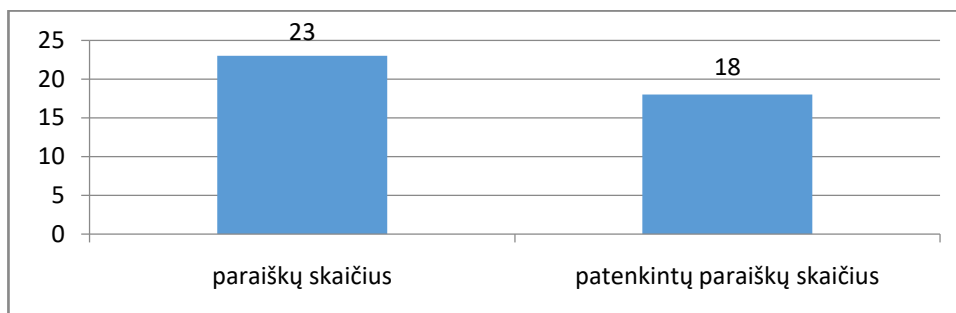
Pastebėta, jog mažiausiai prašyta paramos yra vidutinių įmonių, kuriose dirba nuo 51 iki 250 darbuotojų. O daugiausiai prašė labai mažos įmonės, kuriose dirba 1-10 darbuotojų.

Aštuntame paveikslėlyje pavaizduota 2012-2016 metų laikotarpiu prašytų paramų sumų intervalai.

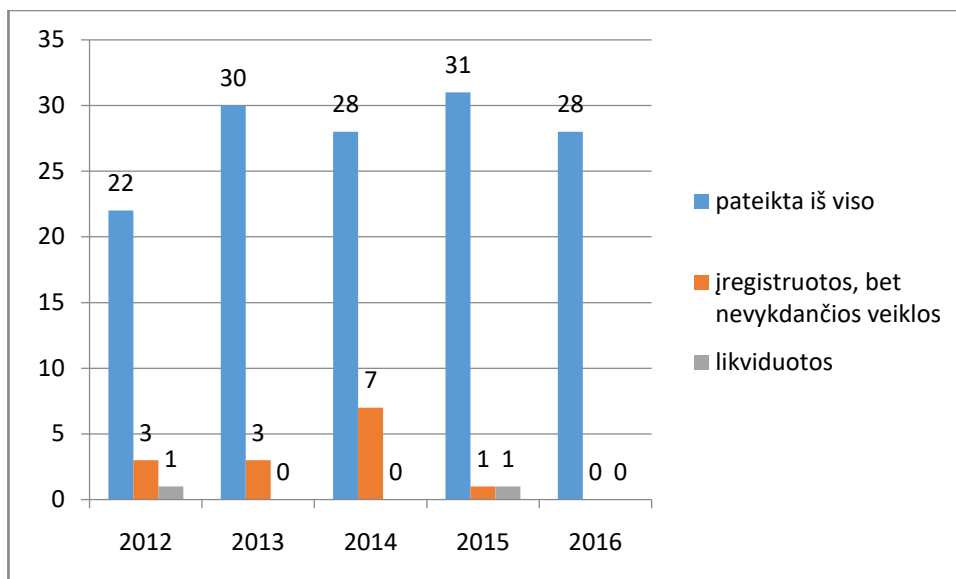
8.pav. 2012 – 2016 metų įmonių pasiskirstymas pagal prašytą paramos dydį (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis). (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Iš paveikslėlio matoma, kad daugiausiai (76 įmonės) paramos buvo prašyta nedidelėms sumoms iki 300 eurų. Tačiau matoma, jog nemažai įmonių (23) prašė didesnių sumų nei 501 euras. 9 paveikslėlyje matoma, kiek iš tų 23 įmonių kurios prašė daugiau nei 501 euro paramos, buvo patenkintos.

9 pav. 2012 – 2016 metais pateiktų prašymų subsidijoms virš 501 euro gauti ir patenkintų paraiškų skaičius. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis)

Dešimtame paveikslėlyje parodyta kiek prašoma paramos iš ES lėšų ir Ukmergės Savivaldybės.

10pav. 2012-2016 metų skirtos paramos Ukmergės rajonui iš Europos sąjungos ir Ukmergės rajono Savivaldybės. (sudaryta autorės pagal Ukmergės turizmo ir verslo informacijos centro duomenis ir internetinio puslapio Versli Lietuva).

Dešimtame paveikslėlyje galima palyginti kiek 2012-2016 metais buvo prašoma finansavimo iš Ukmergės miesto Savivaldybės ir tuo pačiu laikotarpiu iš Europos Sąjungos Ukmergės rajone. Matoma, kad daugiausiai paramos yra prašoma Ukmergės rajono Savivaldybės.

Apibendrinant visą tyrimą, galima teigti, jog Ukmergė yra verslus miestas. Sperndžiant iš to koks mažas šis miestas, žmonės kuria naują verslą ir naujas darbo vietas. Kuriant naują verslą, žmonės naudojami valstybės subsidijomis. Daugiausia paraiškų subsidijoms gauti, buvo prašoma reklamai. Kaip žinoma, reklama- didžiausias klientų pritraukimas (to reikia kad įmonė išsilaikytų).

Analizuojant diagramas, matoma , kad kiekvienais metais Ukmergės miesto savivaldybė, patenkina vis daugiau paraiškų subsidijoms gauti.

IŠVADOS

Išanalizavus verslo finansavimo šaltinių klasifikavimą, galima teigti, jog jie visų autorių vieningai yra skirstomi į išorinius ir vidinius. Išorinių verslo finansavimo šaltinių yra labai daug ir literatūroje vieningos jų klasifikacijos nėra. Finansavimo šaltinių prieinamumą sąlygoja atitinkamos įmonės veiklos sąlygos. Vidiniai finansavimo šaltiniai tai yra nepaskirstytas pelnas, nusidėvėjimo atsargos bei apyvartinių lėšų sumažinimas.

SVV įmonės atlieka daug funkcijų, kurių nepajėgia atlikti stambios įmonės. SVV įmonės sugeba operatyviai reaguoti į žmonių poreikius bei besikeičiančias technologijas. Priskiriant įmonę tam tikrai verslo dydžio kategorijai, apibrėžiami aiškūs kriterijai, nusakantys maksimalų įmonės dydį.

Ukmergės rajone didžiąją dalį sudaro smulkios ir vidutinės įmonės. Pagal atliktą duomenų analizę galima teigti, jog Ukmergės rajone veikiančios SVV įmonės puikiai įsisavina teikiamas paramas. Įmonės kuria naują verslą ir naujas darbo vietas. Kuriant naują verslą, aktyviai naudojamosi savivaldybės subsidijomis. Daugiausia paraiškų subsidijoms gauti, buvo prašoma reklamos išlaidoms kompensuoti. Analizuojant duomenis, matoma, kad kiekvienais metais Ukmergės miesto savivaldybė patenkina vis daugiau paraiškų subsidijoms gauti. Ukmergės rajone veikiančios SVV įmonės daugiau paraiškų paramai gauti teikia Ukmergės miesto Savivaldybei, o mažiau Europos Sąjungos lėšoms gauti.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Adamonienė R. Trifonova J. Valstybės parama smulkiam ir vidutiniam verslui Lietuvoje: bendras ir praktinis aspektai. Prieiga internetu: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2007~1367163367841/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
2. Aleknavičienė V (2011) Įmonių finansų valdymas. Kaunas. Spalvų kraitė.
3. Aleknavičienė V. (2005) Finansai ir kreditas. Vilnius. Enciklopedija
4. Buckiūnienė O. (2005) Virtuali leidykla knygynas. Vilnius
5. Čekanavičius V. Murauskas G. (2000) Statistika ir jos taikymai. Leidėjas TEV.
6. Kasnauskienė, G. (2010) Statistika verslo sprendimams : vadovėlis. – V., Vilniaus universiteto leidykla
7. Kausteklienė I. (2010). Smulkaus ir vidutinio verslo finansavimo modeliavimas. Prieiga internetu: http://vddb.library.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2010~D_20100617_120007-58998/DS.005.0.01.ETD
8. Kazlauskienė V. (2012) Finansai. Technologija. Kaunas
9. Mačerinskienė I, Ivaškevičiūtė L, Sabaitė G. (2002) Smulkaus ir vidutinio verslo išorinio finansavimo šaltiniai prieiga internetu: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2002~1367157366729/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
10. Naudota medžiaga apie išorinius finansavimo šaltinius prieiga internetu: www.verslilietuva.lt
11. Paunksnienė J. Antanavičienė J. Peleckis V. (2011) Verslo pagrindai. Vilnius „Technika“ mokomoji knyga.
12. Petrauskienė R (2015) Dėmesys verslumui bei smulkiojo ir vidutinio verslo padėtis Lietuvoje. Prieiga internetu : http://www.leda.lt/Studijos_kintancioje_verslo_aplinkoje_2015.pdf
13. Projektų išmokėjimų statistika prieiga internetu: <http://www.esinvesticijos.lt/lt/statistics/projektai#f-region#f-region#f-region#f-region#f-region#f-region>
14. S. A. Martišius, V. Kėdaitis (2013) Statistinės analizės teorija ir metodai. Leidėjas: Vilniaus universiteto leidykla

15. Sabaitė. G. (2002) Dėmesys verslumui bei smulkiojo ir vidutinio verslo padėtis Lietuvoje. prieiga internetu : <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2002~1367157366729/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
16. Smulkiojo ir vidutinio verslo plėtros įstatymą (aktuali redakcija). Prieiga internete <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.640D50DB8877/HgxIVPeiFi>
17. Sūdžius V. (2011) Finansinių priemonių ir paslaugų rinkodara, principai ir praktika. Vilnius. Technika
18. SVV įmonių samprata, prieiga internetu : <https://ukmin.lrv.lt/lt/veiklos-sritys/verslo-aplinka/smulkiojo-ir-vidutinio-verslo-politika>
19. Šemeta A. (2002) „Smulkus ir vidutinis verslas Lietuvoje ir Vidurio Europoje“ . Prieiga internetu: <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2010~1367173547653/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
20. Utenos kolegijos metodiniai reikalavimai prieiga internetu https://www.utenos-kolegija.lt/upload/file_manager/STUDENTAMS/Metodiniai%20reikalavimai%202016-06-09.pdf
21. Žilinskas, V.J., Martinkus, B. 2008. Ekonomikos pagrindai. Kaunas. Technologija